

MANUSKRIPT

Heute im Osten:

"Obchod se závislostí – Česko bojuje s pervitinem"

Datum vysílání: 13.03.2021 / 18:00 / MDR

Autor: Danko Handrick, Christian Gramstadt

Redakce MDR: Manuela Hintzsche

Hudba

Grafika

V České republice se ročně vyrobí přibližně 10 tun syntetické drogy pervitin.

To je 1 000 milionů startovacích dávek po 100 miligramech, z čehož polovina putuje do Německa.

Originální zvuk: Sebastian Fiedler (Svaz německých kriminalistů)

„Většinou se něco začne dít až tehdy, když na ulici teče krev, tedy když někde dojde k útoku. Pak se politika probudí. A něco se stane. Drogově závislí a oběti drogové závislosti očividně představují jen čárky ve statistikách.“

Grafika

Poptávka je zřejmě obrovská, ve městech i na venkově.

Originální zvuk: Sebastian Fiedler (Svaz německých kriminalistů)

„Sledujeme, jak uprostřed Evropy vznikají laboratoře. Sledujeme vývoj úmrtí způsobených užíváním omamných látek. Je tu řada symptomů, které celkově svědčí o tom, že čelíme přívalu drog.“

A hlavní roli hraje v tomto příběhu již léta náš soused, Česká republika.

Titulky:

Pervitin je českou národní drogou.

Tento příběh se začal psát v 70. letech v Československu, na jeho počátku stál Pavel Gregor. Je jedním z českých drogových průkopníků.

Spolupodílel se na vzniku jednoduchého postupu výroby pervitinu.

Neboť drogy, které tehdy byly dostupné v západní Evropě, nebylo možné za železnou oponou na Východě sehnat.

Pavel Gregor

„V roce 1969 končila vlastně éra hippies na Západě. Sem všechno přišlo až s dvouletým zpožděním. Tak jsme se v Československu o psychotropní látky začali v té době teprve zajímat. Ty, které byly k dispozici na Západě, jsme zde nedostali. Tehdy lidé místo nich brali nejrůznější léky, tablety.“

Ovšem pak začal Gregor se svými přáteli experimentovat na postupu výroby metamfetaminu.

Metamfetamin neboli pervitin, jak se tato droga v Česku nazývá. Droga se spoustou názvů, ale jedním účinkem – rychle vede k závislosti.

Pavel Gregor

„Jednoduchý to moc nebylo, protože ty věci pro výrobu pervitinu se daly jen těžko sehnat. Ale s trochou námahy to šlo. A když někdo ví, jak se to dělá a má nějaké základy chemie, tak to zvládne.“

Policie ve východním bloku se před pádem komunismu o nebezpečnou volnočasovou aktivitu mladých lidí nezajímala.

Nechala Gregora a jeho přátele, ať si dělají, co chtějí.

Pavel Gregor

„Do této doby, do roku 1977 nebo 78, to vlastně trestné nebylo. Když přišla policie na kontrolu do bytů, kde se vyráběl metamfetamin neboli pervitin, tak jenom zkontrolovala, jestli tam nejsou mladiství nebo kradené věci. A pak se jen zeptali, co děláme. A my jsme říkali: pervitin, a oni na to, že dobře, ale aby se do toho netahali další mladý lidí, a pak odešli.“

Během pokusu jeho laboratoř explodovala.

Pavel Gregor se nakonec ze závislosti vymanil, což se však mnoha jeho tehdejšími kamarádům nepodařilo.

Dnes je v tomto směru policie mnohem důslednější.

Především pak tým Jakuba Frydrycha.

Ten je českou jedničkou mezi vyšetřovateli v oblasti drogové kriminality.

Na evropský trh přichází z Česka zhruba 10 tun pervitinu.

Tomu se dnes snaží zamezit 760 policistů, kteří jsou speciálně nasazeni na vyšetřování drogové kriminality.

Úderná jednotka.

Podle ředitele protidrogové centrály Jakuba Frydrycha však euforie není na místě, protože 10 tun pervitinu představuje miliony startovacích dávek po 100 miligramech.

A ještě jedna věc vyšetřovatele z protidrogové centrály zaráží:

Za posledních pět let bylo v jeho zemi sice zajištěno asi 230 laboratoří.

Trh s drogami se ovšem zřejmě dynamicky rozvíjí. Místa výroby se přesouvají.

Permanentně.

Originální zvuk: Jakub Frydrych

(voice over)

„Co se změnilo, jsou aktivity těch velkých kriminálních subjektů, které mají na území České republiky společného jmenovatele, a sice že jsou převážně vietnamské, a které do jisté míry opouštějí záměr produkovat velké množství na našem území. Pozorujeme, že čím dál častěji zahrnují i produkce od pěti kilogramů, deset, patnáct, dvacet kilogramů na území jiných států.“

Již došlo k několika jednotlivým nálezům a zabavení pervitinu v jednotkách tun. Ovšem nikoliv na českých hranicích.

Kriminalista Frydrych je dobře propojen s evropskými celními orgány a Europolem, agenturou pro potírání trestné činnosti.

Proto byl od začátku informován o novém pervitinovém boomu na Západě. A o jeho nové dynamice.

Originální zvuk: Jakub Frydrych
(voice over)

„Nizozemí má ještě jednu zvláštnost: stále více zde posilují aktivity mexických kriminálních skupin.“

Průzkumná cesta k české hranici.

Podle Frydrycha existují jasné důvody pro zapojení jihoamerických kartelů do evropského trhu s pervitinem.

Za ten nejdůležitější je zodpovědný on sám. Paradoxně.

Český stát zpřísnil zákon o návykových látkách. Zároveň od roku 2017 průběžně posiluje potírání drogové kriminality. Drogoví dealeři jsou důsledně stíháni a jsou pod obrovským tlakem.

Výsledek: Nizozemci úspěšně kompenzují výpadky na českých příhraničních trzích.

Přivážejí odborníky z řad mexické narkomafie.

Najímají ale také vietnamské výrobce pervitinu z České republiky.

Až doposud vydělávali nizozemští dealeři na syntetických drogách, jako je speed nebo extáze.

Ty však vynášejí jen 800 eur za jeden litr.

Naproti tomu se kilogram pervitinu obchoduje za 14.000 eur. Výroba pervitinu tak roste i mimo území České republiky.

Vietnamci už nedokážou držet s Mexičany krok.

To sledují protidrogoví policisté během svých inspekcí v daných regionech.

Originální zvuk: Jakub Frydrych
(voice over)

„Cena je nižší, protože produkce je realizována ve větším objemu. Jedná se o stovky kilogramů, tedy o tony metamfetaminu.“

Produkce v takovém rozsahu nemůže probíhat tady, protože na to musíte mít poptávku a ta tady není. U nás je metamfetamin tradiční drogou předlistopadové i polistopadové doby, ale nenajdete tu odbyť pro stovky kilogramů, natož tun.“

Vietnamské trhy v blízkosti hranic se zmenšují.

Samotné oblečení a další zboží nemůže zajistit obvyklý obrat. Ten pocházel i z prodeje pervitinu.

Přestože se ho v Česku nyní prodává méně, roste jeho užívání na druhé straně hranice.

Skutečnost, že spotřeba této drogy již několik let stoupá, nepozorují pouze odvykací kliniky.

Pervitin lze detekovat také v odpadní vodě.

Vzorky odpadních vod se odebírají v měřicí místnosti v čističce odpadních vod a odtud se převážejí do centrálního analytického střediska v Drážďanech.
Tento postup umožňuje v Německu kvantifikovat počet nehlášených případů užívání drog.

Do projektu je zapojeno více než 70 měst z členských států EU.

Z Německa jich je pouze 11.

Účast je dobrovolná.

Výzkumníky jejich práce sice baví, nemají však díky ní mnoho přátel.

Originální zvuk: Reinhard Oertel (vedoucí laboratoře farmakologie, TU Drážďany)

„Města netouží po negativních titulcích. A když řeknu, že ve městě X se hodně berou drogy, tak to starosta samozřejmě slyší nerad a řekne provozovateli čističky: Ne, toho se raději nebudeme účastnit.“

A zřekne se tím možnosti předem odhadnout vývoj užívání drog.

Originální zvuk: Björn Helm (Pracovní skupina urbánní hydrologie, TU Drážďany)

„Výzkum lze také samozřejmě provádět v souvislosti s událostmi, jako jsou například kritické časy v týdnu nebo v roce, kdy se hodně konzumuje, a podle toho vyvodit závěry o cílových skupinách, u kterých se pak konkrétně můžeme zaměřit na prevenci.“

Nedávné údaje například dokazují, že:

Pervitin není jen „party droga“, jak se předpokládalo.

Koncentrace látky ve vodě je ve všední dny stejná jako o víkendech.

Měření by byla užitečná i pro spolkové orgány:

projekt by mohl včas detekovat vývoj na trhu s drogami.

Originální zvuk: Björn Helm:

„Za 24 hodin po odběru vzorku lze zjistit, jak vysoká je koncentrace drogy a na základě toho pak lze vypočítat i její spotřebu. To znamená, že mohu velmi rychle vyhodnotit, zda tu došlo ke změně. A mohu tak odpovídajícím způsobem reagovat na tyto ukazatele nebo tendence spotřeby, které se v nich odrážejí.“

Současná měření ukazují, že spotřeba drogy roste.

Dokonce i v době covidové pandemie, kdy byly hranice na několik týdnů uzavřeny.

To hlásí i pracovníci drogových poraden.

Bavorsko, Durynsko a Sasko i nadále patří k ohniskům užívání pervitinu.

Mění se pouze struktura jeho výroby a sféra jeho vlivu na drogové scéně se rozšiřuje.

Originální zvuk: Uwe Einsporn (Zemský kriminální úřad Sasko)

„Česko přijde o vedoucí postavení světového výrobce pervitinu a tuto roli převezme Nizozemí. O tom už svědčí záchyty, zejména v Severním Porýní-Vestfálsku, při dovozu pervitinu do Německa. A máme také první poznatky, že pervitin nebyl nutně určen pouze pro

spolkovou zemi Severní Porýní-Vestfálsko, ale že měl být dodáván do velkých německých měst v celé zemi.“

Zdá se, že holandské varny pervitinu umožňují to, co ty české nedokázaly: zahltit drogou městské aglomerace ve středním a západním Německu.

Šéf východosaské vyšetřovací skupiny vyzývá k jasným odpovědím a reakcím.

Originální zvuk: Uwe Einsporn

„Ohledně pervitinu doufám v lepší spolupráci s nizozemskými kolegy, protože Nizozemci jsou k německým vyšetřovacím orgánům v této věci skutečně velmi otevření a dali najevo, že nepotřebují další drogu, která by Holandsko proslavila. A tak se vlastně sami dali za svůj nevyšší cíl boj proti obchodu s pervitinem.“

Nizozemí má díky své liberální politice vůči hašiši a "speedu" neslavnou pověst drogové země.

Něco úplně jiného by ovšem bylo, kdyby se mělo stát narko-zemí podle mexického vzoru.

Originální zvuk: Sebastian Fiedler (předseda, Svaz německých kriminalistů)

„Na jedné straně se potýkáme s organizovaným zločinem v mezinárodním, globálním měřítku. Podle mého názoru je naivní domnívat se, že mu můžeme čelit individuálními diskusemi o legalizaci. To znamená, že musíme posílit represí a velmi důrazně se zaměřit na zabavování výnosů z této trestné činnosti. Boj proti praní špinavých peněz musí být naší úplně první reakcí a musí vynést na světlo jasnou strategii aktivního represivního postupu.“

Protože nárůst drog, ať už z Nizozemí nebo z Česka, znamená nárůst drogově závislých. A tento osud může potkat kohokoli, jak ukazují rozhovory na klinice pro drogově závislé ve Schleureuthu.

Ta se specializuje se na terapii matek s jejich dětmi.

Dvě třetiny z nich jsou závislé na pervitinu.

Pacientka, která chce zůstat v anonymitě:

Off zvuk: bývalá uživatelka pervitinu (...)

„Cítím se dost špatně, hlavně vůči mým dětem. Které dítě by chtělo mít mámu závislou na pervitinu? Sociálka vám může děti rychle sebrat. Nakonec mně bylo opravdu strašně. Každá nová dávka byla spojená s myšlenkou, že dnes může přijít sociálka a vzít mi děti, a tato myšlenka mě fakt šířala.“

Pacienti stráví ve Schleureuthu šest měsíců.

Minimálně.

Třetině z nich se pak podaří žít trvale bez drog.

Vedoucí psychologka Mayka Holst zde pracuje již 30 let.

Důvod rychlého nárůstu počtu pervitinových případů.

Pro ni: jednoznačný.

Originální zvuk: Mayka Holst (diplomovaná psychologka)

„Každý musí být skvělý v práci i ve volném čase. Problémem pro ženy se stává role matky, role ženy v domácnosti. Všechny role musí být splněny na 120 procent.“

Matka, žena v domácnosti. A k tomu často ještě zaměstnání.
Trojúhelník funkcí, který by - při dokonalém plnění úloh- -neměl vykazovat žádné problémy.
Dokud se nesesype jako domeček z karet.
Pervitin v domácnosti a na sporáku - počet nehlášených případů je obrovský.

Originální zvuk: Mayka Holst

„Může se to stát úplně každému. Máme tu pacientky, které byly 30 let vzornými matkami a ženami v domácnosti a najednou na nějaké absurdní životní odbočce poprvé sáhnou po drogách. Pak zjistí, že droga zvyšuje jejich odolnost a výkonnost. A člověk byl stvořen tak, že pokud má na něj něco pozitivní dopad, pak je velmi pravděpodobné, že bude takové jednání opakovat.“

Nazpět k českému drogovému průkopníku Pavlu Gregorovi z Prahy.
Z feťáka se stal sociálním pracovníkem,
nyní pomáhá drogově závislým.

Boj s pervitinem nemůže policie sama vyhrát.

To je vidět i v jeho zemi.

Zapotřebí je otevřená debata o pervitinu, staré, ale stále aktuální droze každodenní spotřeby.
S prozíravým přístupem.
A se všemi aktéry.